

Alkotmánybíróság
1015 Budapest
Donáti u. 35-45.

részére

Tisztelt Alkotmánybíróság!

18.

FŐVÁROSI KÖZIGAZGATÁSI ÉS MUNKAÜGYI BÍRÓSÁG	
MUNKAÜGYI ÜGYSZAK 8.	
FŐLAJSTROMSZÁM	
KEZDŐIRATON:	
-Postán / Gyűjtőládába / Személyesen / E-mailen / Faxon	
Érkezett:	2015 -11- 18
PÉLDÁNY:	IV:
MELLÉKLET:	KÖZTÜK:
FŐLAJSTROMSZÁM:	45.M. 1548/2013
UTÓIRATON:	

I. Az indítvány

Alulírott [REDACTED] az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLII. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 27. §-a alapján az alábbi

alkotmányjogi panasz indítványt

terjesztem elő.

Kérem a tisztelt Alkotmánybíróságot, hogy állapítsa meg a Kúria 2015. január 30-án kiadott Mfv.II.10.673/2014/19. számú ítéletének alaptörvény-ellenességét, és azt az Mfv.II.10.665/2012/7. számú ítéletre is kiterjedően semmisítse meg, mivel sérti az **Alaptörvény** következő rendelkezéseit:

a) B. cikkének (1) bekezdése

b) 28. cikke

c) XVII. cikkének (1) és (3) bekezdései

d) XV. cikkének (1) bekezdése

e) XXVIII. cikkének (1) és (7) bekezdései

ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG	
Ügyszám:	IV/3355-0/2015
Érkezett:	2015 DEC 09. Kertész
Példány:	1
Melléklet:	6 db
Kezelőiroda:	tl

II. A panasz vizsgálatához szükséges adatok:

a) A sérelmezett ítéletet 2015. szeptember 18-án vettem kézhez.

b) A sérelmezett ítéletet a Kúria felülvizsgálati eljárásban hozta meg, ellene további jogorvoslatnak helye nem volt.

c) A közvetlen érintettség esetében fennáll, hiszen a sérelmezett ítélet rám nézve terhes rendelkezéseket tartalmaz.

d) Az Abtv. 52. § (5) bekezdésére és 57. § (1a) bekezdésére, valamint az Alkotmánybíróság ügyrendjéről szóló 1001/2013 (II. 27.) Tü. határozat 36. § (2) bekezdésére tekintettel nyilatkozom, hogy a panasz indítványomban szereplő személyes adataim nyilvánosságra hozatalához nem járulok hozzá

e) Indítványomhoz mellékelem a sérelmezett ítélet másolatát.

III. Bevezető gondolatok

Az alkotmányjogi panasz tárgyává tett ügy egy hosszúra sikerült történet, melyben egyenlőre a negatív figurák állnak győzelemre. Eddig bárki független személy, aki megismerte az ügyünket, azt a következtetést vonta le, hogy valami itt nincsen jól, valami nem jól működik. Ilyen igazságtalanságot az emberekkel egyszerűen nem lehet büntetlenül elkövetni. Ami velem és több mint 100 sorstársammal történt az olyan mérvű erkölcstelenség, hogy az bármely józan gondolkodású ember igazságérzetét mélyen sérti. Az erkölcsi normáknak normális esetben a tételes jog mögött kell állniuk, és az igazságosság követelményének érvényre kell jutnia. Hiszem, hogy Alaptörvényünk is az erkölcs sziklás talajára épült, és ily módon védelmet biztosít a gázágokkal szemben.

Egy bírói döntés Alaptörvény-ellenességét megalapozhatja, ha a bíróság egy jogszabályt az Alaptörvénnyel összhangban nem állóan értelmez, vagy alkalmaz, illetve akkor is, ha az eljárás során Alaptörvény-ellenes jogszabályt alkalmaz.

A T. Alkotmánybíróságnak hatásköre van arra, hogy a tisztességtelen bírói döntéseket megmérse az alkotmányosság mércéjén, ha azok az egyének Alaptörvényben biztosított jogát sértik. A T. Alkotmánybíróságnak lehetősége van arra is, hogy az Alaptörvény egy-egy nem alapvető jogokat tartalmazó fejezetében fellelhető szabályából kivételesen Alaptörvényben biztosított jogot vezessen le.

A fentiek alapján kérem a T. Alkotmánybíróságot, hogy segítsen abban, hogy ügyünkben győzedelmeskedhessen az igazság, és Alaptörvényben biztosított jogaink érvényre juthassanak.

IV. A tényállás ismertetése

Jómagam és a felperesi pertársaság többi tagja is a 2006-os év során, 2006. december 31-ig Pest Megye Önkormányzatának Hivatalával álltunk köztisztviselői jogviszonyban, majd ezt követően ugyanilyen jogállásban az APEH-nál dolgoztunk.

A jogutódlást megelőzően, azonban abban a téves feltevésben voltunk, hogy a tényleges munkáltatónk a Pest Megyei Illetékhivatal. Ez következett egyrészt abból, hogy a kinevező okiratokból nem tűnt ki a köztisztviselők tényleges munkáltatója, mert azok vagy akként kerültek kiállításra, hogy a munkáltató a Pest Megyei Illetékhivatal, vagy akként, hogy a munkavállaló alkalmazásához a Megyei Önkormányzat Elnökének jóváhagyása szükséges.

Pest Megyei Illetékhivatal megnevezésű jogi személy egyáltalán nem létezett, és a Pest Megyei Önkormányzat Szervezeti és Működési Szabályzata szerint, az Illetékhivatal az egységes Önkormányzati Hivatal része, annak egyik nem önálló jogi személyiségű szervezeti egysége. Ez a kinevezési körülmény, az összes okiraton, nyomon követhető, és jól jelzi a Pest Megyei Önkormányzat Hivatalánál uralkodó közállapotokat.

Pest Megyei Közgyűlése a 15/2004 (VII.4.) Pm. számú rendeletében (a továbbiakban R.) szabályozta az illetékügyi feladatok ellátásának érdekeltégi rendszerét. E rendelet szerint amennyiben az éves költségvetési rendeletben az illetékbevételekből az adott évre előirányzott bevétel összege legalább 95 %-ban teljesül az Illetékhivatal munkatársai jutalék címén külön juttatásban részesülhetnek (3. § (2) bekezdés).

A R. 3. § (4) bekezdése szerint a jutalék maximális éves kerete megegyezik az illetékhivatal 12 havi bértömegének összegével.

A rendelet szabályozta a jutalékból történő részesedés szabályait is. E szerint a kedvezményezett személy részére adható jutalék éves összege legalább 1 havi, legfeljebb 12 havi illetménynek felelhet meg.

A R. 4. § (3) bekezdése szerint, a Megyei Illetékhivatal vezetője éves feladattervben kellett, hogy meghatározza az anyagi érdekeltégi rendszerét, és belső szabályzatban kellett, hogy megállapítsa a teljesítéstől függő jutalék mértékét, valamint a kifizetések részletes szabályait. A feladattervet és a belső szabályzatot a főjegyző volt jogosult (és egyúttal köteles) jóváhagyni. Az utalványozásra ugyancsak a főjegyző volt jogosult.

A R. 4. § (7) bekezdése szerint a jutalék kifizetése két részletben történik:

- a) „az éves feladattervben meghatározott feladatok időarányos teljesítése alapján július 15-ig előleg fizethető, mely nem haladhatja meg az éves szinten kifizethető jutalék 50%-át;”
- b) „a jutalék fennmaradó részének kifizetésére a tárgyévi munka értékelése alapján, a tárgyévet követő 15 napon belül kerülhet sor;”

A felperesek a rendeletben meghatározottak szerint jutalékelőlegben részesültek, 2006. július 15. napjáig.

A Munkavállalók alappal következtethettek arra, hogy teljesítés esetén a további 50 %-ra igényt tarthatnak, igényük megalapozott lesz. Az arra hivatott, és kompetens személytől származó közlések ugyanis ezt a feltevést megerősítették.

A bevételi terv teljesítéséhez szükséges munka értelemszerűen jelentős, sehol le nem írt túlmunkát követelt minden dolgozótól, akik mindezt a remélt jutalék ellenében még alaposabban, és még nagyobb erőfeszítéssel végezték.

2007. január 1-jével az országgyűlés megváltoztatta az illetékbeszedés rendszerét. A vonatkozó jogszabály az illetékfeladatokat az Adó és Pénzügyi Ellenőrzési Hivatal hatáskörébe utalta. A felperesek munkajogi jogutódlással kerültek át az APEH Közép-magyarországi Regionális Igazgatóságához. Így ezen igazgatóság lett a Pest Megyei Illetékhivatal jogutóda. Ebben az értelemben, mint a Pest Megyei Önkormányzat által fenntartott „quasi” intézmény, megszűnt.

Az illetékhivatalok bevételi eredményeinek pénzügyi zárása mindig a tárgyévet követő év január 15-ig kellett, hogy megtörténjen. Ennek alapján lehetett megítélni, hogy teljesült e az elvárás, a bevételi terv, tehát fizethető e jutalék, avagy sem. Pest Megye Közgyűlése előzetesen az 1/2006 (II.10.) Pm. számú rendeletében az illetékbevételeket 6.000.000.000 Ft-ban határozta meg.

A pénzügyi zárás nyilvánvalóan már csak az APEH Közép-magyarországi Regionális Igazgatóságánál történhetett meg. Ennek időpontja 2007. január 10-e volt, amikor kiderült, hogy a tényleges teljesítés 6.037.408.139 Ft.

A R. 4 § (7) bekezdésének b) pontja szerint így, a teljes jutalékot 2007. január 15-ig ki kellett volna fizetni a dolgozóknak, akik akkorra már az APEH állományában dolgoztak.

A jutalék kifizetésére azonban sem az esedékesség időpontjában, sem azt követően nem került sor. Annak ellenére sem, hogy az APEH Közép-magyarországi Regionális Igazgatósága a teljes illetékbevételt átutalta a Pest Megyei Önkormányzat számlájára.

A dolgozók érdekében az MKKSZ Pest Megyei Illetékhivatal munkahelyi szakszervezete, és annak képviselője lépett fel.

Először 2007. január 12-én a Pest Megyei Önkormányzat hivatali helyiségében [REDAKTOR] Főjegyző Úr, [REDAKTOR] [REDAKTOR], a megszűnt Pest Megyei Illetékhivatal hivatalvezető helyettese, [REDAKTOR] MKKSZ szakszervezeti ügyvivő megbeszélésen vett részt.

Ezen a Főjegyző Úr a jogutódlásra való tekintettel az APEH regionális igazgatóságával történő egyeztetésekre hivatkozott. Ígéretet tett arra, hogy 2007. január 15-én a szakszervezet ügyvivőjét, a volt munkáltató álláspontjáról tájékoztatni fogja.

A telefonbeszélgetés megtörtént, amikor úgy tájékoztatta az MKKSZ ügyvivőjét, hogy a jutalékot 2007. január 17-én az önkormányzat a dolgozók számlájára utalja.

Folyt egyeztetés ugyancsak [REDAKTOR] Főjegyző Úr, [REDAKTOR] úr az APEH Gazdasági Vezetője, és [REDAKTOR] az APEH Közép-magyarországi Regionális Igazgatója között is. A Főjegyző Úr a megbeszélésen 2007. januárjában ugyancsak ígéretet tett arra, hogy a jutalékot az APEH számlájára utalják, a Regionális Igazgató Úr pedig ígéretet tett a jutalék számfejtésére.

A Főjegyző Úr 2007. január 22-én már arról értesítette a szakszervezetet, hogy a dolgozókkal már jogviszonyban nem áll, őt idézve:

„jelenleg az APEH alkalmazásában álló munkavállalók részére az érdekeltségi célú jutalék kifizetéséről nem áll módunkban intézkedni, erre joggal csak az APEH illetékes szervezete rendelkezik.”

A levélben már letagadta korábbi szavait, nevezetesen, hogy határozott ígéretet tett volna a jutalék január 17-ei kifizetésére, további egyeztetésekre hivatkozott.

Ezt követően a felperesek jogi képviselője a 2007. április 12-én kelt levelében kereste meg az érintetteket, kérve az ügy békés lezárását, egyeztetés megtartását, érdemi írásos választ, és a 2006. év elején jóváhagyott belső szabályzatokat.

[redacted] Főjegyző Úr telefonon nem zárkózott el az egyeztetéstől, majd később közvetett módon arról értesítette a felperesek képviselőjét, hogy a jutalék kifizetésére nem lát lehetőséget.

Az Önkormányzat jogi képviselője, a Funtig Ügyvédi Iroda levelet küldött a dolgozók képviselőjének, amelyben érdemi választ nem adtak. Ezt követően [redacted] Főjegyző Úr, a jogi képviselőt telefonon arról tájékoztatta, hogy nincs értelme egyeztető tárgyalás megtartásának. Írásos választ a hozzá beérkezett levélre mind a mai napon nem adott. Az általa jóváhagyott szabályzatokat a jogi képviselő részére nem küldte meg.

Az illetékhivatal korábbi dolgozói nem tudtak arról, hogy akár az illetékhivatal korábbi vezetője, akár a főjegyző szabályzatkészítési kötelezettségének eleget tett volna, és a dolgozók egyike sem látott olyan dokumentumot, amely megfelelt volna a 15/2004 (VII.9.) Pm. számú rendelet 4 § (3) bekezdésének.

Ez a főjegyzői magatartás mindenképpen meglepő volt egy ilyen magas állású köztisztviselőtől.

A felperesek jogi képviselőjét [redacted] Úr együttesen fogadta. Tájékoztatták, hogy ők az illeték teljes összegét átutalták Pest Megye Önkormányzatának, különösen arra való tekintettel, hogy [redacted] Főjegyző Úr számukra ígéretet tett arra, hogy a jutalékot a dolgozók részére visszautalják. Ők vállalták a jutalék számfejtését, és a kapcsolódó adminisztrációs munkát. Tájékoztatták továbbá arról is, hogy saját forrásuk a jutalékokra nincsen, hiszen a kifizethető juttatásokat az APEH számára az országgyűlés által meghatározott költségvetés keretében tartja.

Írásban 2007. május 17-én válaszoltak, ahol [redacted] Úr közvetetten megerősítette, hogy a számfejtést elvégzik, ám egyúttal tájékoztatta a jogi képviselőt, hogy a jutalék összege az APEH számlájára nem érkezett meg. Ugyan jogi érvekkel nem erősítette meg, hogy miért végzi el az APEH a számfejtést, de ez egyértelműen következett az Mt.155.§ (1) bekezdése első mondatából.

A jogi képviselő telefonos érdeklődésére a főjegyző titkársága megerősítette, hogy a [redacted] [redacted] levelét úgy kell érteni, mint amellyel egyértelműen elutasítják a dolgozók igényeit.

Az országban végzett tájékozódásunk végkövetkeztetése az, hogy a törvény rendelkezéseit úgy hajtották végre 18 megyében, és a Fővárosi Illetékhivatalnál, hogy a jutalékok a dolgozók részére maradéktalanul kifizetésre kerültek. Egyetlen kivételt találunk, a Pest Megyei Illetékhivatal esetét.

A dolgozók minden egyoldalú próbálkozása, mely jogos igényük kielégítését szolgálta tehát zsákutcába futott, és csak a polgári peres út igénybevétele vezethetett eredményre.

V. A pertörténet ismertetése

A fent ismertetett tényállás alapján munkatársaim egy részével egyetemben, jogi képviselőnk útján keresetet terjesztettünk elő a Fővárosi Munkaügyi Bíróságnál. Ebben kértük, hogy a Tisztelt Munkaügyi Bíróság elsődlegesen az APEH-ot (I. rendű alperes) és a Pest Megyei Önkormányzatot (II. rendű alperes) egyetemlegesen kötelezze, hogy az I-CXIII. rendű felperesek részére minden felperes tekintetében bruttó 3 havi illetményének megfelelő jutalékot fizessen meg. Fizesse meg továbbá ennek 2007. január 15. napjától járó törvényes kamatait, és fizesse meg a per költségeit.

A Fővárosi Munkaügyi Bíróság megállapította illetékességének hiányát és az ügyet áttette a Pest megyei Munkaügyi Bíróságra. Ez a bíróság szintén illetékessége hiányát állapította meg, így az ügyet felterjesztette a Fővárosi Ítéltáblára, aki megállapította, hogy a Fővárosi Munkaügyi Bíróság az illetékes, így az ügy érdemi tárgyalása 2009-ben kezdődött el. Látható, hogy a pertársaság tagjai már ezzel az elhúzódozó illetékességi vitával majdnem két évet veszítettek. Nem volt egyértelmű II. rendű alperes személyének meghatározása sem, hiszen a törvény a nem létező illetékhivatal fogalmát használta. Mindezek alapján később a Pest Megyei Önkormányzat helyett, annak a Hivatalát kellett perbe vonni. Mindezek után egy munkaügyi perhez képest meglehetősen hosszú idő elteltével, 2010. február 08-án – mintegy három év elteltével – a munkavállalókra nézve kedvező ítélet született.

A Fővárosi Munkaügyi Bíróság a 10.M.255/2009/22. számú ítéletével a II. rendű alperest kötelezte a felperesek keresete szerinti jutalék és törvényes kamat megfizetésére, míg az I. rendű alperes vonatkozásában a keresetet elutasította.

Az ítélet megállapította, hogy:

a) a felperesek teljesítették a jutalékfizetés R-ben foglalt feltételeit,

b) a jutalék megfizetése tárgyában jogutódlás nem történt, az ország többi illetékhivatalánál dolgozó köztisztviselő esetében is kivétel nélkül a korábbi munkáltató tett eleget a jutalékfizetési kötelezettségnek,

c) a teljesítményértékelés elmaradása nem eshet a felperesek terhére, ezért a felperesek jogos igénye megegyezik a jutalékelőleg összegével.

Az ítélettel szemben a II. rendű alperes terjesztett elő fellebbezést.

A fellebbezés folytán eljáró Fővárosi Törvényszék a jogalap tekintetében osztotta az elsőfokú bíróság álláspontját, azonban összecszerűség tekintetében nem találta bizonyítottnak a tényállást, így – további két év elteltével – a 2012. május 12-én kiadott 51.Mf.641.567/2011/3. számú közbenső ítéletében a jogalap tekintetében a fellebbezést elutasította egyebekben új eljárást rendelt el.

Az ítélet megállapította továbbá, hogy az elsőfokú ítélet I. rendű alperesre vonatkozó rendelkezése jogerőre emelkedett, így az I. rendű alperes nem minősül a II. rendű alperes jogutódjának a jutalékfizetés tekintetében.

A másodfokú ítélettel szemben a II. rendű alperes terjesztett elő felülvizsgálati kérelmet.

Ezt követően az I. rendű alperes felülvizsgálati ellenkérelmet terjesztett elő, és kérte az ítélet hatályában való fenntartását. Ennek befogadása több mint érdekes volt a Kúria részéről, hiszen elvileg az I. rendű alperes már nem is állt perben.

A felülvizsgálati eljárás több mint tisztességtelen módon zajlott le. A Kúria Mfv.II.10.664/2012/7. számú, 2013. február 13-án kelt ítéletében – hét év elteltével – a felülvizsgálati kérelemnek részben helyt adott, és egyetlen felperes társam kivételével a jogerős közbenső ítéletet hatályon kívül helyezte, és az első fokú ítélet fellebbezéssel érintett rendelkezéseit úgy változtatta meg, hogy a kereseteket elutasította.

Az ítélet megállapította, hogy:

a) a jogutódlást kimondó törvény rendelkezik a vagyoni jogok és kötelezettségek átszállásáról,

b) a törvény általános jogutódlás kifejezéséből az következik, hogy a felperesek a jutalék iránti igényüket az I. rendű felperessel szemben érvényesíthették volna, hiszen az esedékességkor vele álltak jogviszonyban,

c) a felülvizsgálati eljárás tárgyát nem képezhette az I. rendű alperesre vonatkozó rendelkezések vizsgálata, így továbbra is hatályos az elsőfokú ítélet azon megállapítása, hogy az I. rendű alperes nem minősül a II. rendű alperes jogutódjának a jutalékfizetés tekintetében de maga a jutalékra való anyagi jogi igény megalapozott, arra jogosultak lennének a felperesek.

Ezt az ítéletet a jogi képviselőnk 2013. május 15. napján vette át. A probléma magával az eljárással volt. Ugyanis a jogi képviselőnk nem kapta meg a felülvizsgálati kérelem egy példányát a Kúriától, így úgy született döntés, hogy a Kúria nem hallgatott meg minket, illetve nem volt lehetősége a jogi képviselőnknek csatlakozó felülvizsgálati kérelmet benyújtani. Az iratbetekintés során nem találtunk olyan térti-vevényt amely az irat kézbesítését igazolta volna. Volt egy erről szóló végzés, melyen jogi képviselőnk régi címe volt feltüntetve, azonban az ügyvéd úr mind a kamarához, mind a bírósághoz bejelentette a címváltozást. Összességében tehát érdemi kifogást, véleményt vagy álláspontot nem tudtunk kifejezni a felülvizsgálati eljárás során, és esetleges kérdéseinkre sem kaphattunk választ a Kúriától. A Kúria ítéletét talán úgy lehetne legegyszerűbben összefoglalni, hogy van egy jogos igény, amit az eljárásjogi értelemben senkivel szemben sem lehet érvényesíteni. Hiszen ítéletileg ki van mondva, hogy a jogelőd munkáltató nem köteles helytállni a jutalékigényért, a jogutód munkáltató pedig a jutalékigény tekintetében nem jogutód.

A Kúria ítélete messziről elkerüli azt a munkajogi gyakorlatot, hogy a gyenge és kiszolgáltatott munkavállalót kell védeni az erőfölényben lévő munkáltatóval szemben. És ki lenne nagyobb erőfölényben bárkivel szemben is, mint a tágabb értelemben vett állam.

Sajnos úgy érezzük, hogy nemcsak igazságszolgáltatás, de lassan jogszolgáltatás sem folyik a munkaügyi bíraskodásban. A Kúria lényegében a dolgozók jogos anyagi jogi igényének érvényesítését lehetetlenítette el képtelen jogértelmezésével és eljárásjogi csúrés-csavarással kedvezve az állami szerveknek. A megoldás lényegében szenzációs. A kiszolgáltatott munkavállalók a nekik kedvező ítéletet nem fellebbezték meg az aktuális munkáltatójukkal

szemben, így végeredményében az igény jogosságának elismerésén keresztül is elutasítható a kereset. Tipikus kecske-káposzta helyzet, azzal a ráadással, hogy az elmulasztott fellebbezésen keresztül a pervesztesség felelősségét is a munkavállalóra lehet telepíteni. Azt gondolom, hogy egy jogállamban ilyen nem történhet meg.

Ezt követően jogi képviselőm beadványt nyújtott be, melyben a Kúria tudomására hoztuk, hogy egyébként a felpereseket ért alapjogi természetű sérelmek miatt már panasszal fordultunk az Európai Emberi Jogi Bírósághoz. Jogi képviselőm a kérelmében sérelmezte továbbá, hogy a II. rendű alperes által benyújtott felülvizsgálati kérelmet nem kapta meg, és így az ügy tárgyaláson kívüli elbírálásáról sem volt tudomása, így észrevételezési jogával sem élhetett.

A kérelmet a Kúria igazolási kérelemnek tekintette, és ekként elbírálva elrendelte a felülvizsgálati eljárás szükséges keretek közti megismétlését.

A megismételt eljárás során több felperes, köztük én is felülvizsgálati ellenkérelmet terjesztettem elő, illetve tárgyalás tartását is kértem. Személy szerint az eljárás szabálytalansága elleni kifogást is előterjesztettem, hiszen felperesi mulasztás hiányában a beadvány igazolási kérelemként történő kezelésére nem lett volna jogi lehetőség. Sérelmeztem továbbá azt is, hogy úgy állunk neki a felülvizsgálati szakasznak, hogy a Kúria megelőző ítélete hatályosan fennáll.

A Kúria a megismételt eljárásban tárgyalást tartott 2015. január 30-án. A tárgyaláson lehetőséget kaptunk észrevételeink megtételére, azonban a hatályos ítélet megváltoztatását már aligha várhattuk. A Kúria az Mfv.II.10.673/2014/19. számú ítéletében lényegében megismételte a korábbi ítéleti indokolást, és azt a felperesek többsége, köztük az én vonatkozásomban is hatályában fenntartotta. A szóbeli ítélethirdetésen a tanács elnöke elmondta, hogy lényegében nem is kellene indokolnia az ítéletet, hiszen azt már a II. rendű alperes képviselője megtette. Az eljárási kifogásainkat, és az Alaptörvénnyel összhangban történő jogértelmezésre vonatkozó indítványainkat pedig nyúlfarknyi indokolással lesöpörte. Az írásban foglalt ítélet kézbesítésére csak 8 hónappal (!) később került sor.

VI. Jogi indokolás

Az Alaptörvény B. cikkének (1) bekezdése kimondja, hogy Magyarország független, demokratikus jogállam.

Az Alaptörvény 28. cikke kimondja, hogy a bíróságok a jogalkalmazás során a jogszabályok szövegét elsősorban azok céljával és az Alaptörvénnyel összhangban értelmezik. Az Alaptörvény és a jogszabályok értelmezésekor azt kell feltételezni, hogy a józan észnek és a közjónak megfelelő, erkölcsös és gazdaságos célt szolgálnak.

A jogrendszer egészére nézve is különleges jelentőségű, hogy áttekinthető, érthető és világos legyen. A jogállam nélkülözhetetlen eleme a jogbiztonság. A jogbiztonság az állam – s elsősorban a jogalkotó – köteletségévé teszi annak biztosítását, hogy a jog egésze, egyes részterületei és az egyes jogszabályok is világosak, egyértelműek, működésüket tekintve kiszámíthatóak és előreláthatóak legyenek a norma címzettjei számára. A jogbiztonság nem

csupán az egyes normák egyértelműségét követeli meg, de az egyes jogintézmények működésének kiszámíthatóságát is [9/1992. (I. 30.) AB határozat]. A normavilágosság követelménye tehát a jogállamiságból eredő jogbiztonság alapján részesül alkotmányjogi védelemben. A jogszabályokat a magyar nyelv szabályainak megfelelően, világosan és közérthetően kell megszövegezni.

A világos, érthető és megfelelően értelmezhető normatartalom a normaszöveggel szemben alkotmányos követelmény. A jogbiztonság megköveteli, hogy a jogszabály szövege értelmes és világos legyen, a jogalkalmazás során felismerhető normatartalmat hordozzon [26/1992. (IV. 30.) AB határozat, 1/1999. (II. 24.) AB határozat].

A jogalkalmazói jogértelmezés csak olyan működőképes jogszabályra épülhet, amely világosan kijelöli az adott jogintézmény célját, alkalmazásának kereteit, szempontjait és rendjét, az alkalmazásával érintettek körét, azok jogait és kötelezettségeit és az intézménnyel összefüggésben igénybe vehető jogorvoslati rendet [47/2003. (X. 27.) AB határozat]. A jelentéktelen és csak a törvény hatálybalépése után, az alkalmazás menetében felismert szövegbeli következetlenségek a jogalkalmazás során szükséges értelmezéssel esetleg kiküszöbölhetők.

A nyelvi megfogalmazás fogalmai, kifejezései mindig általánosak. Így adott esetben mindig kérdéses lehet, hogy a konkrét történeti tényállás a jogi normában szereplő fogalom körébe tartozik-e. A jogalkalmazás az általános és elvont módon megfogalmazott jogi normák konkrét, egyedi esetekre való vonatkoztatása, amelynek során minden jogszabály értelmezésre szorul. Ha egy jogszabály törvényi tényállása túl elvont, túl általános, akkor a jogszabály rendelkezése a jogalkalmazó belátása szerint kiterjeszthető vagy leszűkíthető. Az ilyen szabály lehetőséget ad a szubjektív jogalkalmazói döntésre, a különböző jogalkalmazók eltérő gyakorlatára, a jogegység hiányára. Ez csorbítja a jogbiztonságot (1160/B/1992. AB határozat).

A jogi normák tartalmának értelmezhetetlensége az Alaptörvény sérelmét eredményezi. A T. Alkotmánybíróság korábbi gyakorlatában általános érvénnyel mutatott rá arra, hogy alkotmányellenessé nyilvánítható az a szabály, amely értelmezhetetlen voltánál fogva teremt jogbizonytalanságot, mert hatását tekintve nem kiszámítható és címzettjei számára előre nem látható [42/1997. (VII. 1.) AB határozat]. A jogbiztonság sérelmét jelentheti az is, ha a normaszöveg ugyan érthető, de végrehajthatatlan [10/2001. (II. 12.) AB határozat].

Az ügy kulcskérdése az egyes pénzügyi tárgyú törvények módosításáról szóló 2006. évi LXI. törvény (a továbbiakban: Eptv.) helyes alkotmányossági vizsgálata és helyes értelmezése.

Az Eptv. sajnos egy igen összezapott, silány jogi normával oldotta meg az illetékesbeszedési feladatok átalakítását. Jelen eljárásban nem bír relevanciával, de jól mutatja ezt a tényt, hogy az Eptv. 2006. július 17-ei hatállyal, az adózás rendjéről szóló 2003. évi XCII. törvény 83. §-ának hatályon kívül helyezésével megszüntette a főjegyzők illetékeztetési hatáskörét is. Ezt a jogalkotási hibát - melynek eredményeként minden fenti időpontot követően kiadott illetéktügyi döntés hatáskör hiányában meghozott jogsértő döntésnek minősült - azonban később a 173/2006. (VIII. 4.) Korm. rendelettel kiküszöbölte a jogalkotó. Sajnos azonban a jogutódlásra vonatkozó rendelkezések esetében ez nem történt meg, így azok továbbra is homályosak maradtak.

Az Eptv. 249. § (4) bekezdése a következőképpen fogalmaz: „Az APEH az illetékhivatalok általános jogutódja, az illetékhivatalok feladatai, továbbá az illetékhivatalok alkalmazásában állók feletti munkáltatói jogok gyakorlása és kötelezettségek teljesítése, valamint az illetékhivatalok alkalmazottai közszolgálati jogviszonyának fennállása tekintetében.”

A Kúria a Mfv.II.10.665/2012/7. és a jelen panasz tárgyát képező Mfv.II.10.673/2014/19. sorszámu ítéleteiben alaptörvény ellenesen értelmezte a hivatkozott jogi normát, amikor kimondta, hogy a munkáltatói jogok gyakorlásában és kötelezettségek teljesítésében bekövetkezett jogutódlás magában foglalja a vagyoni jogok és kötelezettségek átszállását is. A Kúria jogi álláspontja kialakításakor a jogszabály értelmezéséhez segítségül hívta a törvény indokolását, mely szerint a törvény rendelkezik az illetékhivatalok megszüntetéséről, illetőleg az illetékességüket érintő feladatoknak az adóhatósághoz telepítése kapcsán a jogutódlással a feladat- és vagyónátadással kapcsolatos alapvető kérdésekről. Ebből azt a következtetést vont le, hogy értelmetlen lett volna a törvényben külön a jogok gyakorlása és kötelezettségek teljesítése vonatkozásában az általános jogutódlásról rendelkezni, ha a jogutód munkáltatót, csak 2007. január 1-jétől terheltek volna a munkáltatói kötelezettségek. Így a jogszabályi rendelkezés utolsó fordulata alapján a felperesek által érvényesíteni kívánt igény, mint kötelezettség kétség kívül átszállt a jogutód munkáltatóra.

A Kúria a fentebb leírt álláspontja a jogutódlás terjedelmével összefüggésben az Eptv. értelmezésének csak egyik alternatívája, mely nem feltétlenül állja ki a jogszerűség és az igazságosság próbáját.

Látható, hogy a Kúria elsődlegesen a nyelvtani értelmezés eszközével alakította ki jogi álláspontját. Tehát az Eptv. konkrét nyelvi megfogalmazását és a konkrét tényállás közötti kapcsolatot vizsgálta. Azonban a konkrét tényállások egyedi elemei nem mindig sorolhatók be a jogszabályok mindig általános fogalmai alá. Ezért szószerinti nyelvtani értelmezésre csak akkor kerülhetne esetünkben sor, ha a jogalkotó eleget tett volna a jogszabályok közérthetőségét célzó igénynek.

A vizsgált jogszabály kapcsán az „általános jogutódja” kifejezés értelmezése vet fel problémákat. A jogutódlás kifejezés olyan speciális jogi terminus technikus, ami alapesetben a laikus számára nehezen tölthető meg mögöttes tartalommal, illetve értelmére a jogszabályból nem lehet egyértelműen következtetni, ezért a kifejezést speciális nyelvtani értelmezéssel kell vizsgálni.

Az, hogy a jogalkotó nem tudott eleget tenni a közérthetőség követelményének nem igényel különösebb magyarázatot. Elegendő végigtekinteni azon, hogy kik és hányféleképpen értelmezték ezt az „egyszerű” kifejezést.

Az I. rendű alperes úgy értelmezte, hogy a jutalékgéniy vonatkozásában nem történt jogutódlás, és ezt az álláspontot osztotta az ország fennmaradó 18 megyei, és a fővárosi önkormányzat is. Erre bizonyíték, hogy a jutalékok a dolgozók részére maradéktalanul kifizetésre kerültek. A II. rendű alperes természetesen ellentétes álláspontra helyezkedett. A két nagy pertársaság, és az egyénileg pereskedő dolgozók ügyeiben az eljáró bírók, illetve bírói tanácsok sem tudták egységesen értelmezni a jogszabályt, hiszen ahány per volt, szinte annyiféle egyedi megoldással találkozhattunk a kérdés kapcsán.

Az igazsághoz hozzátartozik, hogy maga a II. rendű alperes is „vegyesen” értelmezte a jogutódlás terjedelmét, hiszen a jogutódlással kapcsolatban a részemre 2006 folyamán átadott

levélben arról tájékoztatott, hogy a munkáltatóm és köztem esetlegesen fennálló kölcsönszerződésből eredő fizetési kötelezettségemet 2007. január 1-je után is a jogelőd munkáltatóm felé kell teljesítenem, ugyanakkor a vállalt közszolgálati jogviszony fenntartására vonatkozó kötelezettségem már az APEH-nál kell teljesítenem.

A másik ide kívánczó eset az illetékhivatali dolgozók jogutódlást megelőző havi illetményének a kifizetése.

Az ügyben hatályos Munka Törvénykönyvéről szóló 1992. évi XXII. törvény (a továbbiakban: Mt.) 155. § (1) bekezdése szerint, a munkavállaló részére járó munkabért, ha munkaviszonyra vonatkozó szabály, vagy a felek megállapodása eltérően nem rendelkezik, havonta utólag egy ízben kell elszámolni és kifizetni. Ha a munkaviszony egy hónapnál rövidebb ideig tart, a munkabért a munkaviszony végén kell elszámolni és kifizetni.

A fenti jogszabályi rendelkezés ellenére a jogelőd munkáltató mégis úgy döntött, hogy kifizeti a december havi illetményt, melynek a bérszámfejtése december 16-án meg is történt. Amennyiben a jutalékfizetéssel analóg módon értelmezte volna a jogszabályt, úgy ezen illetmény kifizetését is átháríthatta volna a jogutód munkáltatóra.

Azt azonban összefoglalóan meg lehet állapítani, hogy többségben voltak azok, akik a jogszabályt az igazságosság követelményét is szem előtt tartva úgy értelmezték, hogy a jogelőd munkáltatót terheli fizetési kötelezettség.

Maga Kúria is kettős mércét alkalmazott a jogszabály értelmezésekor, hiszen kimondta, hogy az LVI. rendű felperes tekintetében jogutódlás nem következett be. Ezt azzal indokolta, hogy az érintett felperes jogviszonya a felek által sem vitatottan a jogutódlás előtt megszűnt. Azonban az érintett felperes vagyoni igénye, mint munkáltatói kötelezettség akkor keletkezett, amikor az illetékhivatal alkalmazásában állt. Tehát ha következetesen értelmezzük a jogszabályt, akkor ennek a kötelezettségnek is, mint az illetékhivatalhoz kapcsolódó vagyoni kötelezettségnek, a többi vagyoni kötelezettséggel együtt az általános jogutódlás folytán át kellett volna szállnia a jogutód munkáltatóra.

A jogszabály azonban más területen is homályos és értelmezhetetlen volt. A jogszabály következetesen az „Illetékhivatalok” kifejezést használja, azonban ez igen megtévesztő. Pest Megyei Illetékhivatal megnevezésű jogi személy egyáltalán nem létezett, és a Pest Megyei Önkormányzat Szervezeti és Működési Szabályzata szerint, az Illetékhivatal az egységes Önkormányzati Hivatal része, annak egyik nem önálló jogi személyiségű szervezeti egysége.

Itt jegyzem meg, hogy a kinevező okiratokból sem tűnt ki a felperesek tényleges munkáltatója, mert azok vagy akként kerültek kiállításra, hogy a munkáltató a Pest Megyei Illetékhivatal, vagy akként, hogy a munkavállaló alkalmazásához a Megyei Önkormányzat Elnökének jóváhagyása szükséges.

Ezért kerülhetett sor tévesen, a Pest Megyei Önkormányzat, mint II. rendű alperes megnevezésére az eredeti keresetlevélben. A dolgozóknak – a kinevező okiratról következően – nem róható fel, hogy még pontos munkáltatójuk megnevezését sem tudták, mert a kinevezésből nem is tudhatták.

Ahogy láthattuk, az alkalmazandó jogszabály kizárólag grammatikai értelmezése az „általános jogutódlás”, illetve az „illetékhivatal” kifejezések relatív homályossága miatt nem

vezethet világos és egyértelmű eredményre, ezért álláspontom szerint meg kell vizsgálni a doktrinális (jogdogmatikai) értelmezés lehetőségét is.

A jogszabályt tehát a munkajog, mint jogág rendszertani összefüggéseire tekintettel is vizsgálunk kell, és a jogág átfogó intézményi keretébe helyezésével az értelmezés súlypontját egy kicsit távolabb kell helyeznünk az egyébként homályos kontextustól és szövegtől.

Alapvetésként megállapíthatjuk, hogy a munkáltatói jogutódlás intézménye azon tényállásokat foglalja magában, amelyek következtében a munkáltató személye különböző jogi aktusok révén megváltozik, azaz a munkáltató alanyi pozíciójában alanycsere következik be.

Az MK. 154. számú állásfoglalásra is tekintettel a jogutódlásnak két esetét különböztetjük meg, az egyetemes (általános), valamint a különös jogutódlást.

A vizsgált jogszabály szövege egyértelműen úgy fogalmaz, hogy általános jogutódlás következett be az APEH és az Illetékhivatalok között.

Egyetemes (általános) jogutódlás esetén pedig a jogelőd a jogutód vagyont, mint egészet szerzi meg. Az átszállás kiterjed a vagyon aktív és passzív alkotóelemeire egyaránt. Ebben az esetben nincs jelentősége annak, hogy a jogutódlással érintett jogok és kötelezettségek a jogelőd jogszabályi rendelkezés vagy szerződés alapján illették-e meg.

Az általános jogutódlás egyik leglényegesebb ismérve az, hogy a jogelőd megszűnik, és ezért következik be jogai és kötelezettségei tekintetében a jogutódlás, így a jogszabályon alapuló egyetemes jogutódlás eseteiben is a jogelőd munkáltató megszűnik, és az őt megillető jogok és kötelezettségek tekintetében a jogutód munkáltató a jogelőd helyébe lép.

A fenti munkajogi alapfogalmakat összevetve a jogszabály szövegével megállapítható, hogy a jogszabály törvényi tényállása nem feleltethető meg a munkajog általános jogutódlás intézményének. Az „illetékhivatal” mint nem létező jogi személy egyrészt nem lehet semmilyen jogutódlás alanya, így nem tekinthető jogelőd munkáltatónak sem. Csak kiterjesztő értelmezéssel lehetne odáig eljutni, hogy az „illetékhivatal” kifejezés megfeleltethető a valódi munkáltatónak, jelesül a II. rendű alperesnek. Amennyiben azonban a II. rendű alperest tekintjük jogelőd munkáltatónak, akkor megállapíthatjuk, hogy esetében nem következhetett be általános jogutódlás, hiszen ennek feltételei hiányoztak.

A II. rendű alperes ugyanis a jogutódlás folytán nem szűnt meg, továbbá vagyoni jogai és kötelezettségei sem egészében, hanem csak meghatározott részben szálltak át a jogutód I. rendű alperesre. Lényegében tehát a törvényi szöveggel szöges ellentétben az I. rendű és a II. rendű alperes viszonyában különös jogutódlásról beszélhetünk, hiszen az nem az egységes Önkormányzati Hivatal egészére, hanem annak csak egy meghatározott szervezeti egységére vonatkozott.

Ennek azért van jelentősége, mert az általános jogutódlással szemben, ahol a teljesség okán lényegében szükségtelen és értelmetlen az átadandó és átveendő jogok és kötelezettségek pontos meghatározása, a különös jogutódlásnál ezt tételesen meg kell határozni.

A jogszabály ezt úgy oldotta meg, hogy az általánosság szintjén kimondta, hogy „az illetékhivatalok feladatai, továbbá az illetékhivatalok alkalmazásában állók feletti munkáltatói

jogok gyakorlása és kötelezettségek teljesítése, valamint az illetékhivatalok alkalmazottai közszolgálati jogviszonyának fennállása tekintetében.” következett be a jogutódlás.

Azonban minthogy „illetékhivatal” nem létezett, így ezen megfogalmazásból nem lehet egyértelműen katalogizálni, hogy melyek voltak azok jogok és kötelezettségek, melyek átszálltak az I. rendű alperesre. Az „illetékhivatalok”, mint szervezeti egységek alkalmazásában nem állt senki, így azok munkáltató jogokat sem gyakoroltak és kötelezettségeket sem teljesítettek. Pusztán következtethetünk arra, hogy az illetékeztetéssel összefüggő feladatot ellátó szervezeti egység munkavállalói tekintetében kellett végbemennie a jogutódlásnak. Az ezen munkavállalókhoz tapadó munkáltatói kötelezettségek köre is osztható azonban aszerint, hogy az illetékeztetéssel összefüggenek-e vagy sem. Vannak olyan jogok és kötelezettségek, mint például az illetmény kifizetése, vagy a munkáltatói kölcsön visszafizetése, amelyek csak távolabbi és közvetett kapcsolatban állnak az illetékeztetéssel, és vannak olyanok, melyeknél ez a kapcsolat jóval szorosabb, mint például a munkafeltételek biztosítása esetében.

Visszacsatolva a korábbiakra, ezért fordulhatott elő, hogy ténylegesen bizonyos jogok és kötelezettségek (utolsó havi munkabér kifizetése, munkáltatói kölcsön követelése) a jogelőd munkáltatóra, míg mások (kötelező idő kitöltése) a jogutód munkáltatóra szálltak át.

Egyértelmű tehát, hogy a felperesek esetében nem beszélhetünk tiszta általános jogutódlásról, hanem lényegében egy „öszvér” megoldással állunk szemben. Ennek legfontosabb ismérve, hogy a jogutódlás során mind a jogelőd, mind a jogutód munkáltató fennmaradt, és a magánszférában létező üzembrész-átadáshoz hasonlóan csak egy körülhatárolt feladat és az azt ellátó szervezeti egység vonatkozásában következett be a jogutódlás. Azáltal pedig, hogy a jogelőd munkáltató nem szűnt meg, fennmaradt a felelőssége, és a helytállási kötelezettsége is a vagyoni kötelezettségek vonatkozásában. A munkajog ugyanis garanciális szabályokkal védi a munkavállalók érdekeit, amikor egyetemleges felelősséget telepít a jogelőd és a jogutód munkáltatóra a munkaviszonyból származó kötelezettségek teljesítése tekintetében. A II. rendű alperes helytállási kötelezettsége csak akkor nem állna fenn, ha maga is megszűnt volna a jogutódlás során. Ebben az esetben valóban értelmetlen és logikailag lehetetlen lenne az egyetemlegesség fennállása. Látható tehát, hogy a törvényi szövegben említett, de valójában hiányzó általános jogutódlás hatással van a II. rendű alperes felelősségi helyzetére is. Szükségszerű tehát, hogy rugaszkodjunk el a konkrét szöveg értelmének grammatikai kutatásától, és ezt a különös jogutódlást helyezzük a munkajog rendszerének valódi helyére.

Álláspontom szerint a dogmatikai elemzést követően megállapíthatjuk, hogy az átszálló kötelezettségek nem pontos, a jutalék kérdésre ki nem térő meghatározása, továbbá a felelősség kérdésének nem egyértelmű rendezése következtében továbbra sem lehet egyértelműen arra a következtetésre jutni, hogy a jutalékigény tekintetében is kétséget kizáróan bekövetkezett a jogutódlás. Az ilyen értelmezés egyértelműen kiterjesztő lenne, mely sérti a jogbiztonság (normavilágosság) alkotmányos követelményét is.

A fentiek után egyértelmű, hogy a jelen ügyben alkalmazandó silány minőségű, és nehézkesen alkalmazható jogszabály további elemzésre szorul. Kisegítő lehetőségként vizsgálni szükséges a jogalkotó feltételezhető akaratát is, hiszen ebből következtethetünk arra, hogy a társadalmi, gazdasági, de legfőképpen politikai kényszerek, egyezségek által kiformált jogalkotói szándék miként foglalta magába a jutalékfizetés kérdését.

A Kúria a sérelmezett ítéletében maga is élt az ilyen értelmezés lehetőségével, amikor a vizsgálat körébe vonta a törvényhez fűzött indokolást. Azonban sajnós a törvényi indokolás minősége sem sokkal különbözik a jogszabályétól, így alkalmatlan arra, hogy belőle alapvető következtetéseket vonjunk le a jutalék kérdésének vonatkozásában. Az indokolás kizárólag annak a jogalkotói célnak a felderítésére alkalmas, hogy az illetékeztetés feladatát az állam a megyei önkormányzatoktól az állami adóhatósághoz kívánta telepíteni.

Azoknak az alapvető kérdéseknek az egy része, melyről az indokolás megemlékezik egyáltalán bele sem került a törvénybe. Így jelesül az nem rendelkezik például a vagyónátadás (ingatlanok, ingóságok, vagyoni értékű jogok) kérdéseiről sem. Továbbá az indokolás olyan pontatlan kifejezéseket használ, mint az „illetékességüket érintő feladatok”, holott feladat meghatározására a hatásköri szabályok vonatkoznak.

Így álláspontom szerint a jogalkotói szándék vizsgálatakor túl kell merészkedni a törvényi indokolás vizsgálatán. Megállapítható, hogy politikai környezettől független törvényhozói akarat nem létezik, az mindig diffúz érdekek egyeztetésének, a politika szereplői által képviselt alternatívák szintetizálásának eredménye. A jogalkotó akarata összetett dolog. Jelenti a kényszert, szükségletet, mely a jogszabály létrehozására sarkallta, és jelenti azt a célt, amit a megalkotott törvénnyel elérni kívánt.

Feltételezhető, hogy a jogszabály megalkotása során a döntés-előkészítő folyamatba bevonták a feladatátadással érintett szereplőket is. Maga a feladatátadás a pénzügyekért felelős miniszter felügyelete alatt álló APEH-ot, illetve a megyei és a fővárosi közgyűléseket érintette. Nem igényel különösebb magyarázatot, hogy az említett szervezetekben tisztséget betöltő politikusoknak közvetlen beleszólása volt a jogalkotási folyamatba. A jogszabálytervezet előkészítő munkája során fel kellett merülnie a munkavállalók jutalékigényével összefüggő problémának is, és kompromisszumra kellett jutni ebben a kérdésben. Habár ez sajnós a végtermékként kibocsátott jogszabályban már nem jelent meg, azért az országos gyakorlatból egyértelműen következtethetünk arra, hogy milyen megállapodást fogadtak el az említett szereplők, tehát végső soron mi volt a jogalkotói szándék.

Az ország 18 megyei és a fővárosi önkormányzata ugyanis úgy hajtotta végre a jogszabályt, hogy kifizette a munkavállalók jogosan járó jutalékát. Azok a közgyűlési – sokan egyben országgyűlési – képviselők tehát, akik ezekben a közgyűlésekben ültek a jogalkotási folyamatból származó tapasztalataikra is figyelemmel egyértelműen azt szűrték le a jogszabályból, hogy jogutódlás a jutalék kérdésében nem történt. Egyedül a Pest Megyei Közgyűlés helyezkedett más álláspontra, amikor a homályos normaszöveget arra használta fel, hogy jogtalan vagyoni előnyre tegyen szert.

Azonban arra a jogalkotói szándékra, hogy a jutalékot a jogelőd munkáltatónak kell kifizetni áttételesen máshonnan is következtethetünk. A helyi adókról szóló 1990. évi C. törvény, illetve a 2006. évi költségvetésről szóló 2005. évi CLIII. törvény alapján ugyanis jutalék kizárólag önkormányzati bevételből fizethető ki, mellyel kizárólag a II. rendű alperes rendelkezett. Az I. rendű felperesnek tehát jogi értelemben nem volt lehetősége jutalék címen juttatás kifizetésére. Amennyiben a jogalkotói szándék arra irányult volna, hogy a jogutód munkáltatót terhelje a jutalékfizetési kötelezettség, akkor feltételezhetően jogharmonizáció keretében a vonatkozó jogszabályi előírások is módosításra kerültek volna. Ennek hiánya ugyanis argumentum ad absurdumhoz vezetett volna.

elmondható, hogy a jogszabály megfogalmazása során vétett jogalkotói pontatlanságok számos értelmezési alternatívát nyitnak a jogalkalmazás előtt. Habár az egyes értelmezési módszerek alkalmazása közelebb vihet minket a jogszabály valódi tartalmához, de annak kétséget kizáró megállapításra nincs lehetőségünk. A nem létező jogi személy alanyként történő megjelölése és a valódi alany fennmaradása folytán lehetetlen általános jogutódlás ugyanis ezt teljes mértékben kizárja.

Azonban bármennyire is nehéz egy ilyen jogszabály értelmezése és alkalmazása, ahhoz, hogy megvalósuljanak a jogszabály által elérni kívánt célok erre mindenképpen sor kell, hogy kerüljön.

A jogszabály értelmének megtalálása egy jogvita során végső soron a bíróságok feladata. Azonban a bíróságokat sem hagyja a jogrendszer egyedül e problémával, hiszen az annak csúcán elhelyezkedő Alaptörvény egyértelműen kijelöli a bírói jogértelmezés útját.

Ha felülvizsgálati eljárásban vitássá tett jogszabályt az alaptörvény szellemében vizsgáljuk, akkor már egyértelmű következtetésekre juthatunk. A különböző jogértelmezések eredményeit ugyanis meg kell mérletetni aszerint, hogy kiállják-e az alkotmányosság próbáját. Ennek során az Alaptörvény által megfogalmazott kérdéseket kell feltennünk:

- *megfelel-e a józan észnek és erkölcsös-e a Kúria jogértelmezése?*

A válasz egyértelműen nemleges. Hogyan is lehetne erkölcsös az, hogy a felperesek erejüket megfeszítve túlmunkát végeznek a II. rendű alperes részére, aki évről évre a teljesíthetőség határát súroló bevételi célokat tűz ki, majd a teljesült bevételt „zsebre téve” az ellenszolgáltatás kifizetésétől elzárkózik. Mindeközben pedig folyamatos ígéretéssel és hitegetéssel azt a látszatot is kelti, hogy szándékában áll a teljesítés. Ezek olyan tények, melyek a per folyamán bizonyítást is nyertek. Ez a magatartás olyannyira ellentétes az erkölcsi normákkal, hogy más jogágakban önálló tényállást is szentelnek neki, mint a társadalomra különösen veszélyes magatartásnak.

A józan ember észjárásától pedig távol áll, hogy olyan személytől követelje a részére járó ellenszolgáltatását, aki irányába szolgáltatást nem is teljesített, és akinek a munkája ellenértékét sem adták át. A józan ész azt mondatja az emberrel, hogy attól követelje a jogos igényét, aki az annak forrásául szolgáló vagyonnal rendelkezik. Ez esetünkben a II. rendű alperes, akihez az illetékbevételek befolytak. Ezen bevétel meghatározott része illetékbeszedési költség jogcímen került a II. rendű alpereshez, amely személyi jellegű ráfordítás formájában magában foglalta a felperesek jutalékigényét is. Ha a II. rendű alperes józanul gondolkodott volna, akkor tudnia kellett, hogy a hozzá befolyt bevétel ezen részével nem rendelkezhet szabadon, hiszen ez képezte a felperesek jogos igényének a fedezetét. Ebből a szempontból nincs jelentősége annak, hogy tisztességes magatartás esetén ezt az összeget saját maga, vagy az I. rendű alperes útján kívánta-e kifizetni. Az igazsághoz hozzátartozik azonban, hogy a II. rendű alperes a kifizetés fedezetét sohasem engedte ki a rendelkezése alól, egyszerűen csak felélte azt.

- *miképpen viszonyul a közjó kérdéséhez a Kúria jogértelmezése?*

A válasz itt is egyértelmű. Hogyan felelhetne meg a közjónak, hogy egy közhatalmat gyakorló szerv a munkavállaló polgárok kárára jogalap nélkül gazdagodik. Az ilyen magatartás

alkalmas arra, hogy megingassa az állampolgárok bizalmát a jogállamban és a jogrendszerben. Az már csak minősíti az esetet, hogy pont egy olyan munkáltató jár el ilyen formán, akinek a legfőbb feladata az volt, hogy az adóztatási tevékenységén keresztül kikényszerítse a jogszabályok érvényre jutását. Az ilyen munkáltató nem tesz mást, mint alá ássa a közigazgatás és a jogszabályok tekintélyét. Az sem igazán szolgálja a közjót, hogy a polgárok a létfenntartáshoz szükséges, és egyébként nekik jogszerűen járó javakhoz nem jutnak hozzá. Sőt ellenkezőleg, a végén még saját vagyonuk kárára a per költségein keresztül további forrásoktól is elestek. Azok a képviselők jártak egyedül jól, akik az idegen vagyon terhére jobb munkafeltételekhez, illetve jobb juttatásokhoz jutottak. Az élet furcsa humora, hogy épp ők voltak azok, akik a köz képviselői, a közjó megteremtésére kaptak mandátumot. Megemlítendő, hogy sok felperesnek nemcsak lelki, hanem fizikai megterhelést is jelentett a hosszú ideig tartó pereskedés, melyet a létfeltételeit biztosító aktuális munkáltatójával szemben kellett folytatnia.

- miképpen viszonyul a gazdaságosság követelményéhez a Kúria jogértelmezése?

A válasz itt már nem annyira egyértelmű. Az, hogy a II. rendű alperesnek gazdaságos volt az eljárása az nem kérdés, hiszen „megmaradt a kecske és a káposzta is”. Ennél költséghatékonyabb munkáltatást a rabszolgamunka kivételével talán nem is lehet elképzelni. Azonban e "nagy" eredményt jogfosztással sikerült elérni, ami semmiben sem különbözik attól, mintha az erőfölényben lévő állam elkobozná a polgárok egyéb más vagyontárgyát. Az Alaptörvény viszont a jogszabály nemzetgazdasági hatását, a végrehajtás terheit és költségeit rendeli vizsgálat alá vonni az arányosság mércéje szerint, melynek jelen per szempontjából nincs jelentősége, ezért a kérdéssel én sem foglalkozom tovább.

A fentiek alapján az a következtetés vonható le, hogy a Kúria ítéletben kifejtett álláspontja szerinti jogértelmezés nem felel meg az alkotmányosság követelményének. A jogszabályt tehát úgy kell értelmezni, hogy a II. rendű alperesnek, legalább az I. rendű alperessel egyetemlegesen kell felelnie a jutalékfizetési kötelezettség teljesítéséért. Ez az egyetlen olyan jogértelmezés, mely biztosítja a felperesek munkabérhez való jogának az érvényesülését.

Összefoglalva az eddigieket elmondható, hogy az ügy kulcskérdése az Eptv. helyes az alaptörvénynek megfelelő értelmezése. Azonban a szavak, mondatok konkrét ügyekben való jelentése tisztán nyelvtani értelmezéssel csak ritkán határozható meg, általában, mint jelen ügyben is szükséges azoknak egy átfogóbb rendszertani keretbe foglalása.

A jogértelmezés során figyelemmel kell lenni arra is, hogy a munkajog is alkalmas arra, és fontos szerepe van abban, hogy közvetlenül beavatkozzon a kiszolgáltatott helyzetben lévők érdekében. Hiszen azt soha nem szabad elfelejteni, legyen szó bármilyen munkajogi kérdésről, hogy a munkavállalók gazdaságilag legtöbbször kiszolgáltatottabb helyzetben vannak, mint a jogviszony másik pólusán álló munkáltatók. A helyzetet csak halmozottan hátrányossá teszi, hogyha ezek a munkáltatók megfelelnek a tágabb értelemben vett államnak.

A munkajog tehát védelmi funkciót tölt be. Az ítékezésnek elsődlegesen a munkavállalók érdekeit kell szem előtt tartania. Ez azért van így, mert a jogszabály feltételezi, hogy a munkaadó önként vállalta a munkáltatói szerepet szemben a munkavállalóval, aki lehet hogy csak kényszerűségből dolgozik egy adott munkaadónál.

Meglátásom szerint a jogalkalmazó bíróság számára a jogszabályok alapján megvalósuló igazságos és méltányos ítélkezés kellett volna, hogy a legfontosabb legyen.

Ezen elv mentén járt el és ítélkezett, mind az elsőfokú, mind a másodfokú bíróság is, és kizárólag csak a Kúria kelt az erőfölényükkel visszaélő tisztességtelen munkáltatók védelmére.

A Kúria figyelmen kívül hagyta ellenkérelmemnek az Eptv. alkotmánnyal összhangban történő értelmezésre vonatkozó indítványát is. A 19. sorszámú ítéletben ezt elégségesnek tartotta annyival indokolni, hogy:

"Az egyértelmű törvényi előíráshoz a Kúria a felülvizsgálati eljárásban kötve van, az Alaptörvény 28. cikkével kapcsolatban felperesek ellenkérelmében hivatkozott álláspont figyelmen kívül hagyja, hogy a bírói jogértelmezés nem lehet a tételes törvényi szabályozással ellentétes."

Azonban, ha megnézzük a vizsgált jogszabályt, akkor egy dolgot még a laikus is megállapíthat, az minden más, csak nem egyértelmű. Ezt bizonyítja a szerteágazó jogalkalmazási gyakorlat, és az a tény, hogy az egész országban csak egy megyében gondolták úgy, hogy az I. rendű alperesnek kell a munkavállalókat kifizetnie. Itt is csak a végezetül, legmagasabb bírói fórumként eljáró Kúria osztotta a II. rendű alperes véleményt tehát kijelenthetjük, hogy ez a jogértelmezés országosan egyedülálló és rendhagyó volt.

Tisztában vagyok vele, hogy a T. Alkotmánybíróság gyakorlatában a jogállamiság részét képező jogbiztonság és az abból fakadó normavilágosság követelménye önmagában nem minősül az alkotmányjogi panaszt megalapozó, a polgárok Alkotmányban biztosított jogának, és ezek alapján konkrét alapjogsérelem sem állapítható meg.

Azért foglalkoztam mégis részletesen ezzel a kérdéssel, mert azt gondolom hogy az Alaptörvény bírói jogértelmezésre vonatkozó rendelkezései lehetőséget adtak volna a Kúriának arra, hogy egy igazságos, erkölcsös és tisztességes ítéletet hozzon meg. A Kúria azonban, mint ahogy ez a munkajog területén általában jellemző távol tartotta magát az Alaptörvény szellemétől, és görcsösen ragaszkodott egy homályos normaszöveg magára oktrojált hamis értelméhez. Megfosztotta ezáltal a kisembereket jogos jussuktól, és kedvezett azoknak kik-e jogosulatlan vagyont maguknak elcsalták. Pedig Nemzeti Hitvallásunk az alábbiakat is mondja:

"Valljuk, hogy a közösség erejének és minden ember becsületének alapja a munka, az emberi szellem teljesítménye."

Valljuk, hogy a polgárnak és az államnak közös célja a jó élet, a biztonság, a rend, az igazság, a szabadság kiteljesítése."

Valljuk, hogy népuralom csak ott van, ahol az állam szolgálja polgárait, ügyeiket méltányosan, visszaélés és részrehajlás nélkül intézi."

A jogállamiság követelményén túl az ítélet következtében az alábbi Alaptörvényben foglalt jogaim is sérültek:

Az Alaptörvény XVII. cikkének (1) bekezdése szerint a munkavállalók és a munkaadók - a munkahelyek biztosítására, a nemzetgazdaság fenntarthatóságára és más közösségi célokra is figyelemmel - együttműködnek egymással.

A (3) bekezdés szerint minden munkavállalónak joga van az egészségét, biztonságát és méltóságát tiszteletben tartó munkafeltételekhez.

A jogutódlás során a munkavállalók részére járó munkabér kifizetése érdekében a munkáltatók egyáltalán nem működtek együtt sem egymással sem a munkavállalókkal. A II. rendű alperes a jogutódlás pillanataig abban a téves feltevésben tartotta a dolgozókat, hogy vállalja a jutalék kifizetését, azonban a jogutódlást követően ettől egyértelműen elzárkózott. Az I. rendű alperes pedig semmit nem tett annak érdekében, hogy a jutalékigény fedezetét behajtsa a jogelőd munkáltatótól. A munkavállalókat, illetve az érdekképviselői szervet nem tájékoztatták a munkáltatók a jutalékigénnyel összefüggésben. Végül ez vezetett oda, hogy a kifosztott dolgozók polgári peres úton próbáltak érvényt szerezni jogos igényüknek. A Kúria döntésében ezeknek a munkáltatói mulasztásoknak egyáltalán nem tulajdonított semmilyen jelentőséget, nem értékelte azt a munkáltatók terhére.

A közszolgálati jogviszonyban kiemelten érvényesíteni kell a kölcsönös együttműködés elvét, valamint a tájékoztatás körültekintő megvalósítását, amely a munkáltatót a munkavállalóval szemben már az ún. megelőző eljárások során is terheli.

Az Eptv. 249. § (4) értelmében az APEH, mint általános jogutód az átvétel anyagi körülményei tekintetében is kellő gondossággal kellett volna, hogy eljárjon, míg az Önkormányzat Hivatala ugyanilyen gondosságra lett volna köteles az átadás tekintetében. Ez különösen érvényes a munkavállalók juttatásai vonatkozásában.

A két szervezet e jogelvet ott sértette meg különösen, amikor a kötelezettségek teljesítése, és azok teljesítésének mikéntje során egymással, és a dolgozókkal nem működött együtt, vonatkozó tájékoztatási kötelezettségüknek nem tettek eleget.

Általános jogelv, hogy a jogokat és kötelezettségeket rendeltetésüknek megfelelően kell gyakorolni. E jogelv tiszteletben tartásához nem elegendő az, hogy valaki ne lépje túl az adott lehetőségeket és ne kövessen el jogszabálysértést. Ezen kívül fontos követelmény az is, hogy a jog gyakorlásának meg kell felelnie a jogalkotói szándéknak, vagyis a jogosítvány rendeltetésének. E követelményt kell szem előtt tartani a közszolgálati jogviszonyban a jogok gyakorlására és a kötelezettségek teljesítésére is. Minden olyan magatartás, amely nem felel meg a jogalkotói szándéknak, joggal való visszaélésnek minősül és jogellenessé válik. A visszaélésszerű joggyakorlásnak objektíven kell fennállnia, ami azt jelenti, hogy a következmények szempontjából közömbös, hogy a joggyakorló vagy a köteleességteljesítő tudatában volt-e magatartása jogellenességének, illetve megállapítható-e felróhatóság, illetve vétkesség vagy sem.

A közigazgatási szerv - helyzetéből fakadóan - rendeltetésétől eltérően gyakorolja jogait akkor, ha az a köztisztviselő érdeksérelmét eredményezi, érdekei érvényesítését korlátozza, zaklatására, véleményének elfojtására vezet vagy irányul.

A rendeltetésellenes joggyakorlás, köteleességteljesítés nemcsak tevőlegesen, hanem mulasztással is megvalósítható.

Tevőleges mulasztásuk megnyilvánult abban, hogy a munkavállalók jogos juttatásukhoz nem jutottak hozzá. A munkáltató vonatkozó joggyakorlása visszaélészerű volt.

Ez esetben a mulasztás, és e jogelv megsértése akkor megvalósult, amikor a Pest Megyei Önkormányzat Hivatalát vezető Főjegyző a követelmények pontos, személyre szabott meghatározását elmulasztotta.

De a jogelv sérült a munkavállalók quasi „átadás – átvétele kapcsán is, amikor a két hivatal a kapcsolódó jogok, és kötelezettségek rendszerét nem tekintette át, azokról sem egymást, sem a munkavállalókat nem tájékoztatták, és a gyakorlati teendőket nem valósították meg. Különösen nem a jutalék elszámolását, és kifizetését.

Habár az új alaptörvény nem nevesíti, mégis a biztonságot és méltóságot tiszteletben tartó munkafeltételekből következik az egyenlő munkáért egyenlő bért és a munka mennyiségének és minőségének megfelelő díjazás követelménye. A Kúria ítélete az alaptörvény ellenes jogértelmezéssel pont ettől a díjazástól fosztotta meg a felpereseket. A felperesek méltóságát súlyosan sértette, hogy az általuk tisztességgel elvégzett munka ellenértékéért könyörögni, majd ennek eredménytelensége után "rosszalló tekintetek" fürkészése mellett pereskedni kellett. Mindeközben az átalakulással járó bizonytalan munkakörülmények között még az elvárható minimális munkáltatói tájékoztatást sem kapták meg a dolgozók. Sőt adott volt a lehetőség a rettegetésre, hiszen ha az ember saját munkáltatóját pereli, akkor sok jóra nem számíthat. A jövedelmek elvonása továbbá sértette a munkavállalók létbiztonságát is, hiszen sokan terveztek, kalkuláltak a később jogellenesen elvont jutalékkal.

A munkabérhez való jogot - mely az Ítélet következtében sérült - az 1999. évi C. törvénnyel kihirdetett Európai Szociális Karta 4. Cikke is deklarálja:

A méltányos díjazáshoz való jog tényleges gyakorlásának biztosítására a Szerződő Felek kötelezettséget vállalnak arra, hogy

- 1. elismerik a dolgozók azon jogát, hogy olyan díjazásban részesüljenek, amely mind a dolgozóknak, mind pedig családjuknak tisztességes életszínvonalat biztosít;*
- 2. elismerik a dolgozók jogát arra, hogy a túlmunkáért - egyes sajátos esetek kivételével - felemelt mértékű díjazásban részesüljenek;*

Az Alaptörvény XV. cikkének (1) bekezdése szerint a törvény előtt mindenki egyenlő.

A törvény előtti egyenlőség elsősorban a jogalkalmazásra irányadó elvként értendő, lényege, hogy a jogi szabályozás mindenre egyformán vonatkozik.

A hátrányos megkülönböztetés tilalmának érvényre juttatása a munkáltató elsődleges kötelezettsége lett volna, de az eljáró bíróságnak is tekintettel kell erre lennie. Az alkotmányos alapjogból következően tilos a közszolgálati jogviszonnyal kapcsolatosan a

hátrányos megkülönböztetés. Így tilos hátrányos megkülönböztetést tenni a köztisztviselők között nemük, koruk, családi vagy fogyatékos állapotuk, anyaságuk, nemzetiségük, fajuk, származásuk, vallásuk, politikai meggyőződésük, munkavállalói érdekképviselési szervhez való tartozásuk vagy ezzel összefüggő tevékenységük, részmunkaidős foglalkoztatásuk, közszolgálati jogviszonyuk határozott időtartama, s minden egyéb - a közszolgálati jogviszonnyal össze nem függő - körülmény miatt.

Ugyanakkor közvetett hátrányos megkülönböztetésnek minősül az a közvetlen hátrányos megkülönböztetésnek nem minősülő, látszólag az egyenlő bánásmód követelményének megfelelő rendelkezés, amely az előbb említett tulajdonságokkal rendelkező egyes személyeket vagy csoportokat más, összehasonlítható helyzetben lévő személyhez vagy csoporthoz képest lényegesen nagyobb arányban hátrányosabb helyzetbe hoz.

A Kúriai ítélet téves jogértelmezése következtében azonban a "Pest Megyei Illetékhivatal" dolgozói eltérő helyzetbe kerültek az összes többi megye és a főváros azonos munkakört betöltő dolgozójával szemben. Hiszen esetükben a jogelőd munkáltató mindenütt számfejtette és kifizette a jogos jutalékösszeget. A jogutódlás tehát egy kivétellel mindenhol azonos módon zajlott le a jutalékfizetés tekintetében. Az Ítélet súlyosan sérti a törvény előtti egyenlőség követelményét, hiszen a "Pest Megyei Illetékhivatal" pereskedő dolgozói vonatkozásában az országos gyakorlattól teljesen eltérő, egyedi módon határozza meg a fizetésre kötelezett személyét. Míg tehát országosan mindenki a jogelőd munkáltatójától kapta meg a jogos munkabérét, addig Pest megyében az illetékhivatali dolgozókat a jogutód munkáltatónak kellett volna kifizetnie.

Az Alaptörvény XXVIII. cikkének (1) bekezdése szerint mindenkinek joga van ahhoz, hogy az ellene emelt bármely vádat vagy valamely perben a jogait és kötelezettségeit törvény által felállított, független és pártatlan bíróság tisztességes és nyilvános tárgyaláson, ésszerű határidőn belül bírálja el.

A tisztességes, a vonatkozó jogi normáknak megfelelő eljárás lefolytatására vonatkozó alaptörvényi követelmény sajnálatos módon hiányzott a teljes felülvizsgálati eljárásból. A Kúria a II. rendű alperes számára kedvezőtlen másodfokú ítélet kiadását követően a felülvizsgálati eljárásban olyannyira igyekezett a tisztességtelen munkáltatók segítségére sietni, hogy közben egy sor kógens eljárási normát és garanciát is nagyvonalúan átlépett a felperesek terhére.

A felülvizsgálati eljárás megismétlést megelőző szakasza sértette a kontradiktórius eljárás alapelvét. A Kúria ugyanis nem tartotta szükségesnek, hogy a felperesek megismerhessék a felülvizsgálati kérelmet, továbbá arra reagálhassanak, továbbá bármi módon részt vegyenek az eljárásban.

A Kúria eljárása során számos, nagy jelentőségű eljárásjogi szabálysértés történt. Az egész felülvizsgálati eljárás során ugyanis a felperesek és jogi képviselőjük sem értesültek az őket érintő eljárási cselekményekről, az eljárásban önhibájukon kívül nem vettek részt. Nem kapták kézhez a felülvizsgálati kérelem egy másolatát, az utólagos iratbetekintés során erre

nézve semmilyen tértí-vevény nem állt rendelkezésre, amely igazolhatná, hogy megküldésre kerültek az iratok.

A Kúria által kiadott végzésben szerepelt ugyan a jogi képviselő neve és az iratok részére történő továbbításának a szándéka, de a képviselő egy régi címével, amely különösen azért értelmezhetetlen, mert az elérhetőségében beállt változásokat a képviselő igazoltan jelezte mind az Ügyvédi Kamarának, mind pedig korábban az illetékes alsóbb fokú bíróságnak.

Ugyanakkor a jogi képviselő – gyanítva, hogy az iratok részére történő kézbesítése a továbbra is hibásan feltüntetett cím miatt esetleg nem zökkenőmentes – 2012. november 14-én kelt levelében újfent tájékoztatta a Kúriát a megváltozott értesítési címéről, és egyben kérte, hogy a felülvizsgálati eljárásról, melyről mindösszesen hallomásból az ellenfél ügyvédjének elmondása alapján értesült, hivatalos tájékoztatást kapjon, részére az ügy iratait küldjék meg.

Ezen bejelentésre választ nem kapott, ahogy a fent leírtakból kitűnően a felülvizsgálati kérelem és az ügyben benyújtásra került további iratok kézbesítése sem történt meg részére. Meg kell jegyezni, hogy a jogi képviselő ismételt címbejelentését követően jóhiszeműen járt el, amikor nem érdeklődött külön, hogy történt-e iratbenyújtás az ügyben, illetve ismételten nem kérte az iratok részére való megküldését. Általánosságban a jelen ügyben gyakorlatnak tűnt, hogy hónapok, akár évek telnek el bármely eljárási cselekmény lefolytatása illetőleg bírósági értesítés kézhezvétele nélkül. Ezek után mind a jogi képviselőt, mind az érintetteket sokkolta, hogy – immáron jó címre kézbesítve – a részvételük nélkül zajlott felülvizsgálati eljárásban ítélet született, amelyben pedig értelemszerűen részt vettek volna.

Ezen körülményekből kifolyólag felpereseknek nem állt módjukban védekezést előterjeszteni, az iratokba betekinteni, valamint reagálni az őket érintő eljárási cselekményekre, így tulajdonképpen távollétükben született meg a fent megjelölt és csupán 2013. május 15-én kézhez kapott döntés. Különösen sérelmes a helyzetben a döntés tartalma, amely a nyertes ügyet megfordította, az addigi ítéletet megsemmisítette és továbbiakban a jogos munkabér-igényüktől elesett felpereseket kötelezte az eljárási költségek megfizetésére.

Az alaptörvényen túl a fenti eljárás ellentételes volt az Európai Emberi Jogi Egyezmény 6. cikkében foglalt tisztességes tárgyaláshoz való joggal is. A fegyveregyenlőség elvét az Európai Emberi Jogi Bíróság az előző jogból eredő jogosultságként kezeli, és az Egyezmény szövegezéséből is kitűnően mind polgári, mind büntetőügyekben érvényesítendő kritériumként tekint rá.

A Bíróság álláspontja szerint (ld. pl. Kress v. France, no. 39594/98, 2001. június 7-én kelt ítélet) ennek a jognak lényegi tartalma: mindkét fél számára ésszerű lehetőség biztosítása arra, hogy ügyét olyan feltételek között adja elő, amelyek nem helyezik őt nyilvánvalóan hátrányos („*substantial disadvantage*”) helyzetbe ellenfeléhez képest. Általánosságban elmondható tehát, hogy egyfajta tisztességes egyensúly („*fair ballance*”) kell fennálljon a felek között.

A fegyveregyenlőségnek a Bíróság által is hangsúlyozott feltétele az eljárásban szereplő adatok és dokumentumok birtoklása és megismerése. A *Nideröst-Huber v. Switzerland* ügyben (ld. no. 18990/91, 1997. február 18-án kelt ítélet) a Bíróság megállapította, hogy a „méltányos eljárás” – amelynek eleme a fegyveregyenlőség – elvben is magában foglalja az eljárásban résztvevő félnek a jogát arra, hogy minden dokumentumról és észrevételről tudomást szerezzen, amelyet a bíróság elé tártak és lehetőséget kell, hogy kapjon annak vitatására is. A Bíróság magyar vonatkozással is bíró gyakorlatából (ld. *APEH üldözötteinek*

szövetsége and others v Hungary, no. 32367/96, 2000. október 5-én kelt ítélet) is kitűnik, hogy az eljárás résztvevőinek lehetőséget kell biztosítani, hogy megismerhessék a felhozott bizonyítékokat és előterjesztett iratokat, és azokra észrevételt tehessenek.

A Bíróság esetjoga alapján lényegi eleme a fegyveregyenlőségnek az un. „szóváltásos eljáráshoz való jog”, amely során a feleknek lehetőséget kell biztosítani, hogy a bíróság elé terjesztett kérelmekre, beadványokra reagálhassanak. A Bíróság a *Vermeulen v. Belgium* (ld. no. 19075/91, 1996. február 20-án kelt ítélet) ügyben kimondta, hogy „egy polgári eljárásban [...] a főügyész zárónyilatkozataira történő válaszadás lehetetlensége a tárgyalás berekesztése előtt a szóváltásos eljáráshoz való jog tagadása.” Említett ügyben egyúttal a kontradiktórius eljárás és a fegyveregyenlőség elvének sérelmével azonosította a „szóváltásos eljáráshoz való jog” sérelmét. (A Bíróság által további ügyekben is megerősítésre került a kontradiktórius eljárás, mint a tisztességes tárgyaláshoz való jog nélkülözhetetlen elemének követelménye. Erre nézve ld. még: *Van Orshoven v. Belgium*, 1997. június 25-én kelt ítélet.)

Fenti elveket jelen ügyre alkalmazva megállapítható, hogy a felperesek számára nem voltak biztosítva azon ésszerű feltételek, amelyekben ügyüket előadhatták volna, mi több a nem kézbesített beadványok miatt kimondottan hátrányba kerültek az ellenérdekű félhez képest. A felperesek továbbá nem élhettek az iratok megismeréséhez és birtoklásához való jogukkal, ebből eredően nem is kaptak lehetőséget a peranyagokban foglaltak vitatására. Történt mindez ráadásul azon bírósági fokon, ahol a pert végül a felperesek elvesztették, hiszen az alsó fokú bíróságok – ellentétben a Kúriával – helyt adtak kereseti kérelmüknek. Ebben a helyzetben tehát a per kimenetele szempontjából alapvető jelentőségű lett volna az iratok megismerése és az észrevételezési lehetőség biztosítása felperesek számára.

A kontradiktórius eljárás a kézbesítés és értesülés hiányából fakadóan eleve nem valósulhatott meg, akárcsak a felek részvétele az ügyükben tartott tárgyaláson. Ez utóbbi elv azon okból is meghiúsult, hogy a Kúria tárgyaláson kívül intézte el a felülvizsgálati eljárást és döntéshozatalt, amely ellen a Panaszosok nem tudtak fellépni, információ hiányában nem tudták – az egyébként törvényben biztosított jogukkal élve – kérni a tárgyalás megtartását.

Habár már az ítélethozatalt követő iratbetekintések során nyilvánvalóvá váltak a fenti mulasztások, azonban ezeket az eljáró Kúria hivatalból nem kívánta orvosolni. Ehhez szükség volt a jogi képviselőm beadványára, melyben a Kúria tudomására hoztuk, hogy egyébként a felpereseket ért alapjogi természetű sérelmek miatt már panasszal fordultunk az Európai Emberi Jogi Bírósághoz. Jogi képviselőm a 2013. október 9-én benyújtott kérelmében sérelmezte továbbá, hogy a 2. sorszámú végzést, illetve az annak mellékletét képező – a II. rendű alperes által benyújtott – felülvizsgálati kérelmet nem kapta meg, és így az ügy tárgyaláson kívüli elbírálásáról sem volt tudomása.

A beadvány hatására a Kúria végül felülvizsgálta saját eljárását és a felperesek által sérelmezett szabálysértések elkövetését maga is elismerte. A kérelmet a Kúria a tételes eljárásjogi szabályozással ismét szembehelyezkedve igazolási kérelemnek tekintette, és ekként elbírálva a 11. sorszámú végzésével elrendelte a felülvizsgálati eljárás szükséges keretek közti megismétlését.

A 11. sorszámú végzés indokolása szerint: „a Kúria 2. sorszámú végzése a felperesi képviselőnek a jogerős közbenső ítéletében feltüntetett címére lett kézbesítve, mivel csak ezt követően jelentette be az ügyvédi iroda címének a megváltozását.

Megállapítható, a helytelen címre kiadott végzés visszaküldését követően adminisztrációs hiba folytán annak ismételt kiadására nem került sor, illetve az átvételre vonatkozó térítvevény nem lelhető fel. A végzés átvételének hiányában a felperes a felülvizsgálati eljárásban biztosított jogait (csatlakozó felülvizsgálati kérelem benyújtása, tárgyalás tartása iránti kérelem előterjesztése) nem tudta maradéktalanul gyakorolni, így a Pp. 109. § (4) bekezdésében foglaltakra is tekintettel szükségessé vált ezeknek az eljárási cselekményeknek a megismétlése.”

A végzés közlését követően előterjesztett vegyes kérelmem kifogás részében teljes mértékben egyetértetem a T. Kúria azon megállapításával, hogy a felülvizsgálati eljárás nem szabályszerűen került lefolytatásra. A periratokból megállapítható volt ugyanis, hogy a 2. számú végzést a postai szolgáltató az RL 1363 017 436 905 3 ragszámon 2012. november 27-én kísérelte meg kézbesíteni, és azt „cím elégtelen, más címe van utánciklása lejárt” jellel küldte vissza a T. Kúria részére. Ellenben a jogi képviselőm címváltozásról szóló bejelentése az iktatóbélyegző tanúsága szerint már 2012. november 20-án megérkezett a T. Kúriához. Azáltal pedig, hogy T. Kúria ezután meghozta az ítéletét sérültek a polgári perrendtartásról szóló 1952. évi III. törvény (a továbbiakban: Pp.) által biztosított jogaim (kontradiktórus eljárás hiánya).

A kifogásban kifejtettem, hogy a Kúria nem megfelelő eszközt választott a jogsérelem orvosolására.

Korábbi jogi képviselőm – akinek megbízási jogviszonya egyébként a Kúria ítélethozatalának és a per „befejezésének” következtében azóta már megszűnt – beadványában kizárólag ténymegállapításokat tett, kifejezett kérelmet nem terjesztett elő. A beadvány helyesen katalogizálta az eljárás során elkövetett szabálysértéseket, melyeket a sérelmezett végzés indokolása szerint a Kúria is elfogadott.

A beadványt azonban nem lehetett volna tartalma alapján igazolási kérelemnek tekinteni. Annak ténymegállapításai ugyanis nem arra vonatkoztak, hogy a felperesi képviselő az ellenkérelem előterjesztését önhibáján kívül elmulasztotta, hanem arra, hogy nem mulasztott perbeli cselekményt, mert a Kúria eljárása nem volt szabályszerű. Az igazolás szabályai ugyanis a fél által elmulasztott perbeli cselekmény jogkövetkezményeinek elhárítását szolgálják, alkalmazhatóságuk előfeltétele, hogy a bíróság szabályszerű eljárása során a mulasztó fél önhibáján kívül mulasszon. Ha viszont a bíróság eljárása nem szabályszerű, úgy a fél terhére mulasztás sem állapítható meg, annak jogkövetkezményei nem alkalmazhatóak. Így mulasztás hiányában az igazolási kérelem előterjesztésének a lehetősége fogalmilag kizárt. Ilyenkor a kérelmet az eljárás szabálytalansága elleni kifogásként kell elbírálni. (BDT2006.1484)

Egyébként a fenti érvelés helyességét elfogadva esetünkben mulasztás hiányában nem lehetne értelmezni az igazolási kérelem előterjesztésének határidejére, illetve az elmulasztott eljárási cselekmény pótlására vonatkozó rendelkezéseket sem. Ezért nem is pótol semmilyen eljárási cselekményt a volt jogi képviselőm, ami alapján a Pp. szabálya szerint az igazolási kérelmet egyébként el is kellett volna utasítani. Megjegyzendő továbbá, hogy a Pp. 274. § (2) bekezdése kifejezetten ki is zárja az igazolás lehetőségét.

Az igazolási kérelemként való elbírálás azért volt sérelmes a számomra, mert így a Kúria a jogszabálysértő eljárásban hozott ítéletének hatályát továbbra is fenntartotta. Mind az ítélet, mind annak a joghatásai fennálltak az eljárás megismétlésének az időtartama alatt. Tekintettel

arra, hogy az ítélet súlyos eljárási szabálysértés után született meg, így álláspontom szerint a Kúriának az ítéletét hatályon kívül kellett volna helyeznie, és a megismételt eljárásban új ítéletet kellett volna kiadni.

Ez azért is fontos, mert a Kúria kizárólag a felülvizsgálati kérelem keretei között vizsgálta a megtámadott másodfokú ítélet jogszerűségét, holott a per azon szakaszában, melytől az eljárás megismétlésének lett volna helye, még nem lehetett tudni, hogy kíván-e valaki csatlakozó felülvizsgálati kérelmet, ellenkérelmet, illetve tárgyalás tartására vonatkozó kérelmet előterjeszteni. Ezek a kérdések pedig alapvetően érintették a Kúria mozgásterét a felülvizsgálati eljárás során.

Megállapítható továbbá, hogy a jogellenes eljárás következtében további joghátrány is ért. A kifizetett jogi képviselőm megbízási jogviszonya ugyanis az ítélet meghozatalát követően a teljesítéssel megszűnt, sőt azóta már a praxisát is felszámolta. Így az eljárás megismétlésének perbeli szakaszában jogi képviselő nélkül maradtam, és a biztosított nyolc napon belül már nem sok esélyem lett volna olyan jogi képviselőt találni, aki a terjedelmes iratanyagot a magáévá teszi, illetve ennek aránytalanul nagy költségei lettek volna. Szabályos eljárás esetén a kifizetett megbízási díj ellenében lényegében a korábbi jogi képviselőm végezte volna el azt a jogi munkát, melyet nekem személyesen kellett ellátnom.

Azáltal, hogy a Kúria igazolási kérelemként bírálta el a beadványt, azt a látszatot is keltette, mintha én követtem volna el mulasztást az eljárás során, holott pont az eljáró bírói fórum volt az, aki saját maga által is deklaráltan mulasztott az ügyben.

Mivel a Kúria a tárgyalásig nem bírálta el a kifogásomat, így a tárgyalásra úgy került sor 2015. január 30-án, hogy jogerős ítélettel már el volt utasítva a keresetünk mindkét alperessel szemben.

A Kúria 19. sorszámú ítéletében az általam előterjesztett kifogást teljes mértékben mellőzte, így a jogellenes állapotot fenntartotta. Az ítélet vonatkozó része szerint:

"az eljárás szabálytalansága miatt benyújtott kifogását a Kúria a Pp. 114. §-a szerinti felhatalmazással figyelmen kívül hagyta, miután a Pp. 109. §-a értelmében a felülvizsgálati eljárás megismétléséről rendelkezett, így a szabálytalanság mindenre kiterjedően orvosolható volt."

A fenti ítéleti megállapítások elfogadhatatlanok egy jogállamban, hiszen a tételes jogi normáknak, legyenek azok eljárásjogi természetűek is a bíróság is alá van rendelve. A kifogásom lényege pont az volt, hogy nem létező mulasztás esetén nincs helye annak, hogy igazolási kérelemként bírálják el az eljárás szabálytalanságára vonatkozó kérelmemet.

A Pp. 274. § (2) bekezdése pedig kifejezetten ki is zárja a felülvizsgálati eljárásban az igazolás lehetőségét, így hát egy ilyen kérelemnek helyt adó döntés mindenképpen ellenkezik a tételes joggal.

A Kúria ezen nagyvonalú kiterjesztő jogértelmezése és jogalkalmazása annak tükrében még elfogadhatatlanabb, hogy anyagi jogi kérdésben már koránt sem volt ilyen megengedő.

A 19. sorszámú ítélet szerint ugyanis:

"Az egyértelmű törvényi előíráshoz a Kúria a felülvizsgálati eljárásban kötve van, az Alaptörvény 28. cikkével kapcsolatban felperesek ellenkérelmében hivatkozott álláspont figyelmen kívül hagyja, hogy a bírói jogértelmezés nem lehet a tételes törvényi szabályozással ellentétes."

A Kúria olyan kettős mércét alkalmazott ügyünkben, mely egy jogállamban elfogadhatatlan. A normák kötelező erejét nem lehet aszerint önkényesen korlátozni még a Kúria eljárásában sem, hogy azok csak akkor alkalmazandóak az eljárásban, ha az épp az eljáró bíróság által meghozandó döntéssel szinkronban vannak. A bírák tehát nem válogathatnak a normák között annak fényében, hogy az épp tetszik-e nekik vagy sem. Az ilyen önkény sérti a hatalmi ágak elválasztásának alaptörvényi követelményét. A cél tehát e vonatkozásban nem szentesítheti az eszközt.

A felülvizsgálati tárgyaláson elhangzott bírói kioktatás a kifogásomra vonatkozóan egy kissé bővebb, de alkotmányossági szempontból ugyanúgy aggályos indokolást tartalmazott. A tanács elnöke kifejtette ugyanis, hogy az eljárás szabálytalansága elleni kifogás elbírálása esetén az eljárás jóval tovább húzódott volna, hiszen azt egy másik tanácsnak kellett volna elbírálnia. E megállapítás nem lehet helytálló, hiszen a Pp. 114. §-a ilyen kötelezettséget nem ír elő az eljáró bíróság számára, csak a 114/B. §. A Pp. 114. §-a, valamint a 114/A-114/B. §-ok önálló jogvédelmi eszközök, a két intézmény nem kiegészíti egymást, hanem egymástól függetlenül alkalmazhatóak. Ennek megfelelően a Pp. 114/B. §-a nem szankciója a Pp. 114. §-ának.

Az való igaz, hogy a kifogásomnak való helyt adó döntés esetén a felülvizsgálati eljárás talán valamivel tovább tartott volna, azonban lehetőség nyílt volna egy az eljárási szabályoknak is megfelelő döntés meghozatalára. A per ésszerű határidőben történő befejezésének alapvető követelményéből, ugyanis nem keletkezik a bíróságnak egy olyan jogosultsága, hogy a Pp. által előírt jogintézményeket figyelmen kívül hagyhatja. Épp ellenkezőleg, a bírák az ítélezési tevékenységük során a törvényeknek alá vannak alárendelve, és csak ezen kereteken belül érvényesülhet a gyorsaság követelménye.

Így a tisztességes eljárás alaptörvényi követelményeivel ellentétes az, hogy a Kúria csak azért tekint el egy megalapozott jogorvoslati kifogásnak megfelelő eljárás lefolytatásától, mert az időhúzáshoz vezetne.

A fent kifejtett lényeges eljárási szabálysértések már önmagukban alkalmasak arra, hogy megállapítható legyen az, hogy az ítélet sérti a tisztességes elbíráláshoz való alkotmányos alapjogot.

Azonban ahhoz, hogy láthassuk a Kúriai ítélet, illetve az azt megelőző eljárás minőségét még meg kell említeni egy pár további eljárási szabálysértést is, amelyek szintén sértik a tisztességes elbírálás követelményét.

a)

Habár az egész eljárásjogi hiba alapját a téves közlés jelentette, a Kúria a továbbiakban sem tartotta fontosnak, hogy figyelmet szenteljen a döntés közlésének. Habár a felülvizsgálati ellenkérelmemben megjelöltem az új állandó bejelentett lakóhelyemet, ahová immáron jogi képviselő hiányában a döntés kézbesítését várhattam, a Kúria továbbra is a régi címemre

postázta az ítéletét. Azért, hogy az eljárás további elhúzódását megakadályozzam vidékre kellett utaznom az irat átvétele érdekében. Azonban attól még hogy az iratot átvettem, a közlés továbbra is jogellenes maradt.

b)

A 19. sorszámú ítélet a tényekkel egyezően megállapítja továbbá, hogy:

"a Kúria megállapította, hogy az ügyvéd a tevékenységét befejezte, az irodát gondnokként átvevő ügyvéd nem tudta elérni, a felperesek jogi képviseletét nem kívánta ellátni."

Mindezek ellenére iratellenesen és önellentmondóan az ítélet rendelkező része úgy kezdődik, hogy *"a dr. Ferenczy-Nagy István ügyvéd által képviselt"* felperesek vonatkozásában kerül sor az ítélethozatalra. Tehát annak ellenére, hogy a Kúria jogellenes eljárása folytán estek el a felperesek a kifizetett jogi képviselőjük igénybevételének lehetőségétől, a Kúria azt már nem tartotta fontosnak, hogy az ítéletét is a tényleges helyzetnek megfelelően szövegezze meg.

c)

A Kúria Mfv.II. 10.665/2012./56 számú végzésével megállapította, hogy CIII. rendű felperes halála miatt ezen felperes vonatkozásában félbe szakadt az eljárás. Ezen végzést a Kúria, nem tudni milyen megfontolásból kizárólag csak a CIX. rendű alperesnek postázta ki. Ami azonban érdekesebb ennél, hogy az eljárás ezen szakaszában a végzés szerint más volt az eljáró tanács összetétele. Ebben a tanácsban a végzés szerint részt vett az ügyünkben első fokon ítéletet hozó bíró is. Később a tanács összetétele megváltozott, azonban erről a felperesek értesítést nem kaptak.

d)

Habár a Kúria előtt a felülvizsgálati tárgyalásra, és az ítélet szóbeli kihirdetése már 2015. január 30-án sor került, azonban a megszüvegezett ítélet postázására csak mintegy 8 hónapot követően, 2015. szeptember 16-án került sor. Az gondolom, hogy egy 8 éve húzódó munkaügyi perben, ahol már maga a Kúria is az eljárás elhúzódását megakadályozandó a tételes joggal ellentétben jár el, ez elfogadhatatlan. Az ilyen eljárás sérti az ésszerű határidőn belül történő elbírálás alaptörvényi követelményét.

Az Alaptörvény XXVIII. cikkének (7) bekezdése szerint mindenkinek joga van ahhoz, hogy jogorvoslattal éljen az olyan bírósági, hatósági és más közigazgatási döntés ellen, amely a jogát vagy jogos érdekét sérti.

Az ügyben irányadó tényállás szerint a felperesek keresetük előterjesztésekor elsődlegesen az alperesek egyetemleges kötelezését kérték, hiszen a jogutódlást kimondó normaszövegből nem volt egyértelműen megállapítható, hogy kitől is kellene követelni a teljesítést. Mind az első, mind a másodfokon eljáró bíróságok a felperesekre kedvező döntést hoztak, amikor

megállapították, hogy jogalap tekintetében a keresetek a II. rendű alperessel szemben megalapozottak. Az első fokú ítéletet kizárólag a II. rendű alperes támadta meg fellebbezéssel. Ebből a Kúria azt a következtetésre vonta le, hogy az elsőfokú ítélet I. rendű alperessel szembeni elutasító rendelkezése jogerőre emelkedett, így az nem is bírálható felül. Így ítéleteiben már nem is foglalkozott az I. rendű alperessel szemben előterjesztett keresettel, és kizárólag azt állapította meg, hogy a felperesek keresete a jogalap tekintetében jogos, azonban eljárásjogilag már nem lehet azokat az I. rendű alperessel szemben érvényesíteni.

A Kúria tehát azt várta volna el a felperesektől, hogy a számukra kedvező ítéletet fellebbezzék meg, és az aktuális munkáltatójuk marasztalását kérik a bíróságtól. Ez teljes mértékben ésszerűtlen és életszerűtlen magatartást követelt volna a felperesektől. Hiszen miért is kellene valakinek megfellebbezni a számára kedvező ítéletet.

A Pp. 51. § a.) pontja szerint kényszerű pertársaság akkor jön létre, ha a per tárgya olyan közös jog, illetőleg olyan közös kötelezettség, amely csak egységesen dönthető el, vagy ha a perben hozott döntés a pertársakra a perben való részvétel nélkül is kiterjedne.

A kényszerű pertársaság leggyakrabban előforduló eseteit a bírói gyakorlat munkálta ki. Ezek jellemzően azok az esetek, amikor valamilyen jog egy személyt több személlyel szemben vagy több személyt egy személlyel szemben osztatlanul illet meg. Mi is egyetemlegesen kértük marasztalni a perünkben a két alperest, hiszen munkajogi jogutódlás esetében általában egyetemlegesen tartoznak felelősséggel a munkavállalókkal szembeni kötelezettségért. Az egyetemlegesség általában pedig megalapozza a kényszerű pertársaság fennállását.

A hatékony jogorvoslathoz való jog alkotmányos követelménye akkor valósulhatott volna meg ügyünkben, ha az egyik alperes perbeli cselekménye kihatott volna a másik alperesre is. Így nem fordulhatott volna elő olyan abszurd helyzet, hogy hatályos ítélettel az van kimondva, hogy a jogelőd munkáltató nem köteles helytállni a jutalékigényért, a jogutód munkáltató pedig a jutalékigény tekintetében nem jogutód.

VII. Záró gondolatok

Ez a panasz eljárás nem csak arra alkalmas, hogy alapvető jogaimat megvédje, hanem útmutatást, egyféle zsinórmértéket is adhat azokra az esetekre nézve, amelyekben az erőfölényükkel visszaélő munkáltatók a jogszabályok kiforgatásával lényegében kisémmizik a munkavállalókat. És ne feledjük, hogy jelen ügyben azok hozták a jogszabályokat, akik azokat később meg is szegték.

Fentiek alapján, tisztelettel kérem a T. Alkotmánybíróságot, hogy a számomra kedvező döntését hozza meg.

Budapest, 2015. november 16.